

1552037126

900012666

دانشگاه پیام نور

بخش علمی: مدیریت، اقتصاد و حسابداری

پایان نامه

برای دریافت مدرک کارشناسی ارشد

رشته: علوم اقتصادی

عنوان پایان نامه:

تحلیل هزینه - فایده آموزش عالی در گروه علوم انسانی

لیلا پاشا زاده بهنامی

استاد راهنما:

دکتر حسین میرزائی

استاد مشاور:

دکتر حسین اصغر پور

شهریور 1393

دانشگاه پیام نور

باسمه تعالی

صورت جلسه دفاع از پایان نامه دوره کارشناسی ارشد

جلسه دفاع از پایان نامه دوره کارشناسی ارشد خانم لیلا پاشا زاده بهنامی دانشجوی رشته علوم اقتصادی به شماره دانشجویی900012666..... تحت عنوان «تحلیل هزینه-فایده آموزش عالی در گروه علوم انسانی» با حضور هیئت داوران در روز مورخ/...../..... ساعت در محل ساختمان برگزار شد و هیئت داوران پس از بررسی، پایان نامه مذکور را شایسته نمره به عدد به حروف با درجه تشخیص داد.

امضاء	دانشگاه / موسسه	مرتب دانشگاهی	هیئت داوران	نام و نام خانوادگی	دیف
			استاد راهنما		
			استاد مشاور		
			استاد داور		
			نماینده تحصیلات تکمیلی		

اینجانب لیلا پاشازاده بهنامی دانشجوی ورودی سال 90 مقطع کارشناسی ارشد رشته علوم اقتصادی گواهی می‌نمایم چنانچه در پایان‌نامه خود از فکر، ایده و نوشته دیگری بهره گرفته‌ام با نقل قول مستقیم یا غیر مستقیم منبع و ماخذ آن را نیز در جای مناسب ذکر کرده‌ام. بدیهی است مسئولیت تمامی مطالبی که نقل قول دیگران نباشد بر عهده خویش می‌دانم و جوابگوی آن خواهم بود.

دانشجو تأیید می‌نماید که مطالب مندرج در این پایان‌نامه نتیجه تحقیقات خودش می‌باشد و در صورت استفاده از نتایج دیگران مرجع آن را ذکر نموده است.

نام و نام خانوادگی دانشجو

تاریخ و امضاء

اینجانب لیلا پاشازاده بهنامی دانشجوی ورودی سال 90 مقطع کارشناسی ارشد رشته علوم اقتصادی گواهی می‌نمایم چنانچه بر اساس مطالب پایان‌نامه خود اقدام به انتشار مقاله، کتاب و ... نمایم ضمن مطلع نمودن استاد راهنما، با نظر ایشان نسبت به نشر مقاله، کتاب و ... و به صورت مشترک و با ذکر نام استاد راهنما مبادرت نمایم.

نام و نام خانوادگی دانشجو

تاریخ و امضاء

کلیه حقوق مادی مترتب از نتایج مطالعات، آزمایشات و نوآوری ناشی از تحقیق موضوع این پایان‌نامه مطلق به دانشگاه پیام نور می‌باشد.

شهریور 93

ماحصل آموخته‌هایم را تقدیم می‌کنم : به ساحت مقدس وذات پاک ایزد منان که به بنده

فرصت تحصیل عطا فرمود

و آنان که مهر آسمانی‌شان آرام بخش آلام زمینی‌ام است:

به استوارترین تکیه‌گاهم، دستان پرمهر پدرم

به امن‌ترین پناهگاه زندگیم، مادرم

به همسر مهربانم

و به دل‌بندم کسری

تقدیر و تشکر

سپاس خدای را که سخنوران، در ستودن او بمانند و شمارندگان، شمردن نعمت‌های او ندانند و کوشندگان، حق او را گزاردن نتوانند؛ و سلام و مورد بر محمد و خاندان پاک او، طاهران معصوم، هم آنان که وجودمان و امدار وجودشان است.

بدون شک جایگاه و منزلت معلم، والاتر از آن است که در مقام قدردانی از زحمات بی شائبه او، با زبان قاصر و دست ناتوان، چیزی بنگاریم؛ اما بر حسب وظیفه و از باب " من لم یشکر المنعم من المخلوقین لم یشکر الله عزّ و جلّ":

از استاد گرامی و بزرگوار جناب آقای دکتر حسین میرزائی که در کمال سعه صدر، با حسن خلق و فروتنی، از هیچ کمکی در این عرصه بر من دریغ ننمودند و زحمت راهنمایی این پایان‌نامه را بر عهده گرفتند. از استاد محترم جناب آقای دکتر حسین اصغر پور که زحمت مشاوره این رساله را در حالی متقبل شدند که بدون مساعدت ایشان، این پروژه به نتیجه مطلوب نمی‌رسید؛ و از استاد فرزانه و دلسوز جناب آقای دکتر یآوری که زحمت داوری این رساله را متقبل شدند، کمال تشکر و قدردانی را دارم.

از خانواده محترم که در طول مدت تدوین این پایان‌نامه به انحای مختلف موجب اذیت آن‌ها شدم تشکر و قدردانی می‌نمایم.

چکیده

گرایش جهانی به سمت اقتصاد دانش محور در دهه‌های اخیر، سرمایه انسانی و نیروی کار مؤثر را به یکی از اصلی‌ترین متغیرهای مدل‌های رشد تبدیل نموده و باعث افزایش تمایل دولت‌ها و افراد به سرمایه‌گذاری در آموزش عالی شده است. به‌طورکلی تلقی نمودن آموزش عالی به عنوان نوعی سرمایه‌گذاری و گسترش و توسعه نظام‌های آموزشی از یک سو و رشد فزاینده سهم آموزش از تولید ناخالص ملی و بودجه کشور از سوی دیگر، توجه اقتصاددانان و برنامه‌ریزان را معطوف ساخته است. یکی از فن‌های مؤثر در این زمینه تحلیل هزینه - فایده است که بر اساس آن برنامه‌ریزان می‌توانند در مورد تخصیص منابع به آموزش عالی در سطوح مختلف تصمیم‌گیری کنند. در این مطالعه بر اساس روش هزینه-فایده به برآورد نرخ بازده خصوصی و اجتماعی آموزش عالی در گروه علوم انسانی پرداخته شده است. برای این منظور از دو روش پیش از اجرا و پس از اجرا استفاده گردیده است. در روش پیش از اجرا با استفاده از اطلاعات جمع‌آوری شده از درآمد انتظاری دانشجویان کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکترای گروه علوم انسانی دانشگاه تبریز به برآورد نرخ بازده خصوصی انتظاری مبادرت شده است. همچنین در روش پس از اجرا بر اساس اطلاعات جمع‌آوری شده از کارمندان دولتی با مدرک تحصیلی گروه علوم انسانی، میزان نرخ بازده خصوصی تحقق‌یافته محاسبه شده است. در انتها و با محاسبه نرخ بازده اجتماعی برای دوره‌های کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکترای این نتیجه حاصل شده است که نرخ بازده در هر سه سطح منفی است. این امر نشان‌دهنده عدم بازده مناسب سرمایه‌های انسانی در کشور است.

کلیدواژه‌ها: تحلیل هزینه - فایده، تحصیلات تکمیلی، بازده فردی، بازده اجتماعی

فهرست مطالب

فصل اول: کلیات تحقیق

- 1-1- مقدمه 2
- 1-2- بیان مسئله 2
- 1-3- اهمیت و ضرورت موضوع 6
- 1-4- فرضیه‌های تحقیق 7
- 1-5- اهداف تحقیق 7
- 1-6- روش انجام تحقیق 8
- 1-7- جامعه آماری، دوره زمانی و روش گردآوری داده‌ها 9
- 1-8- سازمان‌دهی تحقیق 9

فصل دوم: مبانی نظری و سوابق تحقیق

- 2-1- مقدمه 11
- 2-2- نظریه آموزش به‌عنوان سرمایه انسانی 11
- 2-3- نقدی بر نظریه سرمایه انسانی 14
- 2-4- نظریه انتخاب عمومی و توسعه آموزش عالی 18
- 2-5- نقدی بر نظریه انتخاب عمومی در توسعه آموزش عالی 21
- 2-6- نظریه تحلیل هزینه و فایده و توسعه آموزش عالی 21
- 2-7- نقدی بر نظریه تحلیل هزینه و فایده در توسعه آموزش عالی 24

26..... 8-2- نظریه‌های علامت دهنده، فیلتر و سرند

32..... 8-2- پیشینه تحقیق

فصل سوم: مدل و روش تحقیق

42..... 3-3- الگوهای برنامه‌ریزی در آموزش عالی

42..... 1-3-3- الگوی تقاضای اجتماعی

44..... 1-1-3-3- مزایا و محدودیت‌های الگوی تقاضای اجتماعی

45..... 2-3-3- الگوی نیروی انسانی

47..... 2-2-3-3- معایب و محدودیت‌های الگوی برنامه‌ریزی آموزشی مبتنی بر نیروی انسانی

49..... 4-3-3- الگوهای ریاضی

50..... 1-4-3-3- محدودیت مدل ریاضی

51..... 3-3-3- الگوی هزینه - فایده

53..... 1-3-3-3- مزایای مدل هزینه-فایده

53..... 2-3-3-3- معایب و محدودیت‌های مدل هزینه-فایده

54..... 4-3- محاسبه بازده خصوصی و اجتماعی آموزش عالی در تحلیل هزینه - فایده

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده‌ها و اطلاعات

61..... 1-4- مقدمه

62..... 2-4- محاسبه نرخ بازده خصوصی پیش از اجرا

70..... 2-4- محاسبه نرخ بازده خصوصی پس از اجرا

77..... 3-4- محاسبه بازده اجتماعی

81..... 4-4- جمع بندی فصل

فصل پنجم: نتیجه‌گیری و پیشنهادها

83..... 1-5- مقدمه

83..... 2-5- مروری بر خطوط کلی پژوهش

88..... 3-5- نتیجه‌گیری

89..... 4-5- توصیه‌های سیاستی

فهرست جداول

- جدول (4-1): مشخصات توصیفی نمونه مورد بررسی 65
- جدول (4-2): میانگین درآمد انتظاری ماهیانه بعد از اخذ مدرک تحصیلی 66
- جدول (4-3): میانگین درآمد انتظاری ماهیانه بدون اخذ مدرک تحصیلی کارشناسی 67
- نمودار (4-1): میانگین درآمد انتظاری ماهیانه با و بدون اخذ مدرک تحصیلی 68
- جدول (4-4) - متوسط هزینه‌های مستقیم سالیانه برای اخذ مدرک تحصیلی 68
- جدول (4-5): درآمد انتظاری (هزینه فرصت ازدست‌رفته) کل برای هرماه تحصیل 70
- جدول (4-6) محاسبه نرخ بازده داخلی برای دوره‌های مختلف 71
- جدول (4-7): توزیع نمونه برحسب مدرک تحصیلی و گروه‌های درآمدی مختلف 72
- جدول (4-8): متوسط دستمزد ماهیانه افراد برحسب سطح تحصیلات به تفکیک گروه‌های سنی 73
- جدول (4-9): هزینه فرصت ازدست‌رفته برای هر دوره 75
- جدول (4-10) محاسبه نرخ بازده داخلی برای دوره‌های مختلف 76
- جدول (4-11) - هزینه سرانه دانشجوی در هر سال بر اساس لایحه بودجه 78
- جدول (4-12): متوسط منافع ماهیانه دولت برحسب سطح تحصیلات و سن 79
- جدول (4-13) - نرخ بازده داخلی اجتماعی 80

فصل اول

کلیات تحقیق

1 - 1 - مقدمه

با توجه به اینکه منابع محدود هر کشوری بایستی در جهت تحقق اهداف اقتصادی و اجتماعی آن کشور سوق داده شود و از طرف دیگر، سرمایه‌گذاری‌های اقتصادی از حیث تخصیص بهینه منابع که از مهم‌ترین اصول اقتصادی است حائز اهمیت فراوانی است. لذا در این ارتباط بررسی اطمینان از نرخ بازده اقتصادی سرمایه‌گذاری برای سیاست‌گذاری امری ضروری است؛ بنابراین، قبل از اقدام به هر نوع سرمایه‌گذاری، ضرورت دارد وضعیت بازدهی آن مورد تحلیل و بررسی قرار گیرد تا معین گردد که این سرمایه‌گذاری از لحاظ اقتصادی مقرون‌به‌صرفه است یا خیر؟ و سرمایه‌گذاری در آموزش نیز به عنوان سرمایه‌گذاری در نیروی انسانی از این قاعده مستثنا نیست. از این رو، در این مطالعه به بررسی تحلیل هزینه-فایده آموزش عالی پرداخته شده است. در این فصل ابتدا به بیان مسأله و اهمیت و ضرورت آن اشاره شده و سپس به معرفی اهداف، فرضیه‌ها و روش تحقیق پرداخته شده است.

1-2- بیان مسئله

با توجه به اینکه تخصیص بهینه منابع یکی از مهم‌ترین اصول اقتصاد است و آموزش عالی و مخارج صرف شده برای آن نیز نوعی سرمایه‌گذاری محسوب می‌شود، لذا در این ارتباط توجیه اقتصادی اجتماعی و فردی سرمایه‌گذاری در آموزش عالی مسئله مهمی است که تلاش برای حل آن بایستی مورد توجه قرار گیرد تا بدین ترتیب بتوان در مورد سرمایه‌گذاری در آموزش عالی با دقت نظر بیشتری برنامه‌ریزی کرد.

سرمایه‌گذاری در آموزش عالی، مانند سایر انواع سرمایه‌گذاری‌های اقتصادی دارای هزینه‌ها و منافع است. زمانی این سرمایه‌گذاری و مخارج صرف شده برای آن دارای توجیه اقتصادی خواهد بود که ارزش حال منافع حاصل از آن در طول زمان بیش از ارزش حال هزینه‌های آن در طی دوره موردنظر باشد. در سطح خرد نیز برای یک فرد از لحاظ اقتصادی، نقطه بهینه برای انتخاب سطح آموزش، نقطه‌ای است که هزینه نهایی آموزش با فواید نهایی آن که در طول عمر برای فرد ایجاد می‌کند، برابر باشد.

به‌طورکلی تلقی نمودن آموزش عالی به‌عنوان نوعی سرمایه‌گذاری و گسترش و توسعه نظام‌های آموزشی از یک‌سو رشد فزاینده سهم آموزش از تولید ناخالص ملی و بودجه کشور از سوی دیگر، توجه اقتصاددانان و برنامه‌ریزان را به میزان اثربخشی فعالیت‌های آموزشی معطوف می‌سازد. زیرا آموزش عالی نیز باید همانند سایر سرمایه‌گذاری‌های اجتماعی، دلایل قانع‌کننده‌ای برای هزینه فعالیت‌های آموزشی داشته باشد. این مسئله خصوصاً در کشورهای در حال توسعه که با مسائل مربوط به کمبود منابع مواجه هستند از اهمیت و حساسیت بیشتری برخوردار است. بنابراین برنامه‌ریزان آموزشی باید با مقایسه هزینه‌ها و فواید آموزشی و محاسبه و تحلیل نرخ بازدهی آموزش، تصمیمات خود را برای سرمایه‌گذاری در سطوح و یا انواع مختلف آموزش اتخاذ کنند.

فواید سرمایه‌گذاری در آموزش عالی، به دودسته فواید فردی و فواید اجتماعی قابل تقسیم است. فواید فردی آموزش عالی، از دیدگاه «مصرفی و تولیدی» قابل مطالعه‌اند. برای بسیاری از جوانان حضور در بین دانشجویان و استفاده از محیط و فضای حاکم بر دانشگاه‌ها اقناع‌کننده است. در این محیط، امکان شناخت افراد فرهیخته، لذت بحث و مصاحبه با استادان و بزرگان علم و دانش، زندگی اجتماعی بین دانشجویان و هم سن و سالان، استفاده از امکانات ورزشی و فعالیت‌های فوق‌برنامه،

گردش علمی و کسب تجارت تازه به‌وفور فراهم و تأمین می‌شود. از سوی دیگر، والدین از فرستادن فرزندان خود به دانشگاه احساس رضایت می‌کنند. آن‌ها بر این باورند که سپردن سرنوشت فرزندان به دانشگاه‌ها، دیر یا زود، با موفقیت همراه خواهد بود. در واقع، همه عوامل فوق، فایده‌های مصرفی ناشی از سرمایه‌گذاری در آموزش عالی به شمار می‌آیند.

فایده‌های تولیدی سرمایه‌گذاری در آموزش عالی، شامل ارتقای سطح توانایی‌های دانشجویان از طریق کسب تخصص‌ها و مهارت‌هایی است که در سال‌های تحصیل به دست می‌آورند. توانایی‌ها و قابلیت‌های کسب‌شده، قدرت تولید و بهره‌وری آن‌ها را بالا می‌برد و منجر به افزایش حقوق و دستمزد ایشان می‌شود. آموزش عالی به افراد امکان می‌دهد تا در فعالیتهای اقتصادی از منابع موجود بهتر استفاده کنند و در تخصیص بهینه این منابع کوشا باشند (صادقی و همکاران، 1386).

سرمایه‌گذاری در آموزش عالی تنها با این هدف انجام نمی‌گیرد که دانشجویان به مشاغل بهتر و درآمد‌های بالاتری دست یابند، بلکه توسعه آموزش عالی این هدف را دنبال می‌کند که دانشگاه‌ها قدرت تفکر و خلاقیت و نوآوری را در جوانان بارور کنند و پرورش دهند. این امر نقش آن‌ها را در زندگی اجتماعی حساس‌تر می‌کند و قدرت تولید و مشارکت فارغ‌التحصیلان دانشگاهی را در تولید ملی افزایش می‌دهد. فایده‌های اجتماعی سرمایه‌گذاری در آموزش عالی شامل آثار جانبی است که افراد تحصیل‌کرده در محیط خود به وجود می‌آورند. بسیاری از فایده‌های اجتماعی آموزش عالی قابل‌سنجش و اندازه‌گیری با پول نیست؛ اما نباید پنداشت که چون نمی‌توان این منافع را در قالب درآمد برای فرد و جامعه با پول محاسبه کرد، اهمیت کمتری دارند. مهم‌ترین فایده اجتماعی سرمایه‌گذاری در آموزش عالی این است که تحصیلات، زمینه اختراع، اکتشاف و نوآوری را افزایش می‌دهد و از این طریق رشد اقتصادی را تسریع نموده و در نهایت منجر به رفاه اقتصادی می‌شود.

تحصیلات دانشگاهی، امکان تولید و انتقال فناوری را سهولت می‌بخشد و هزینه‌های اجتماعی از قبیل هزینه دستگاه قضایی، انتظامات و پلیس را کاهش داده و منافع اجتماعی مانند ارتقای سطح بهداشت و محیط‌زیست و کنترل رشد جمعیت را افزایش می‌دهد. تحصیلات دانشگاهی، کیفیت مدیریت را در جامعه ارتقا می‌بخشد و زمینه تخصیص بهینه منابع را فراهم می‌کند و موجب صرفه‌های اقتصادی بیشتری می‌شود. بنابراین، با وجود هزینه‌های بسیار زیاد آموزش عالی، سرمایه‌گذاری در این بخش به جهت آثار مثبت آن برای جامعه قابل توجیه است (جبل عاملی، 1382).

هزینه‌های آموزش نیز به‌طور کلی به دودسته تقسیم می‌شود: 1. هزینه‌های فردی؛ 2. هزینه‌های اجتماعی. هزینه‌های فردی آموزش هزینه‌هایی است که به‌طور مستقیم و غیرمستقیم از طرف فرد آموزش‌گیرنده پرداخت می‌شود. این هزینه‌ها به دو صورت هزینه‌های آشکار و هزینه‌های پنهان است. هزینه‌های آشکار عبارت از هزینه کتاب، هزینه ایاب و ذهاب شهری و ... که به لحاظ حسابداری قابل تشخیص است و هزینه پنهان همان هزینه فرصت ازدست‌رفته‌ای است که حین آموزش دانشجویان متقبل می‌شود. هزینه‌های اجتماعی شامل هزینه‌هایی است که جامعه برای هر فرد آموزش‌گیرنده متقبل می‌شود که شامل هزینه‌های جاری و سرمایه‌گذاری دولت در امر آموزش است (Kenayathulla, 2012).

در تحلیل‌های هزینه - فایده پس از محاسبه هزینه‌ها و فایده‌های آموزش عالی، نرخ بازده فردی و اجتماعی آموزش عالی محاسبه شده و به افراد و سیاست‌گذاران این امکان داده می‌شود تا با مقایسه این نرخ بازده با بازده سایر فرصت‌های سرمایه‌گذاری به اتخاذ تصمیمات اقتصادی و معقول که موجب تخصیص بهینه منابع خواهد شد پردازند. بنابراین، تحلیل هزینه - فایده این امکان را فراهم می‌نماید تا منابع محدود اقتصادی به بهترین شکل صرف فعالیت‌های اقتصادی شوند. از این رو،

استفاده از این تحلیل‌ها در بخشهای مختلف اقتصادی همچون آموزش عالی که با گسترش روزافزون تقاضا و عرضه آن مواجه هستیم می‌تواند چراغ راه سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان حوزه آموزش و همچنین افراد جامعه باشد.

۱-۳- اهمیت و ضرورت موضوع

هدف هر جامعه، پیشرفت و توسعه در بخشهای فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و برقراری عدالت و رفاه بیشتر برای شهروندان خود با توجه به ارزش‌های حاکم بر آن جامعه است. از سویی از جمله عوامل اصلی توسعه، سرمایه مادی و انسانی است که می‌تواند اهداف توسعه را تحقق بخشد. تأمین سرمایه انسانی مستلزم فعالیتهای آموزشی است، لذا هرگونه سرمایه‌گذاری در آموزش "سرمایه‌گذاری برای تأمین سرمایه انسانی" تلقی می‌شود.

کیفیت نیروی کار از طریق سرمایه‌گذاری در سرمایه انسانی و به‌خصوص از طریق آموزش عالی، بهبود و ارتقا می‌یابد. امروزه خانواده‌ها و جامعه به‌طور روزافزونی در امر آموزش سرمایه‌گذاری می‌کنند، چراکه این باور عمومیت‌یافته است که آموزش از یک‌طرف کالا و خدمت مفیدی است که اشخاص و جامعه از داشتن آن بهره می‌جویند و لذت می‌برند و از طرف دیگر افرادی که از تحصیلات بیشتری برخوردارند در شرایط متعارف درآمد بیشتری کسب می‌کنند؛ زیرا که تحصیلات بیشتر بر قابلیت تولیدی و بر قدرت کسب درآمد آنان می‌افزاید.

از سوی دیگر، منابع محدود هر کشور می‌باید در جهت تحقق اهداف اقتصادی و اجتماعی آن کشور سوق داده شود. این امر مستلزم تخصیص بهینه عوامل تولید از قبیل نیروی کار و سرمایه است. از آنجاکه پایه قضاوت برای تصمیم‌گیری در مورد تخصیص منابع کشورها به‌ویژه در کشورهای

در حال توسعه که مشکل کمبود منابع دارند - باید بر مبانی نظری و روش‌های علمی استوار باشد؛ لذا اطمینان از نرخ بازده اقتصادی سرمایه‌گذاری برای سیاست‌گذاری امری ضروری است و بنابراین قبل از هرگونه اقدام به هر نوع سرمایه‌گذاری، ضرورت دارد وضعیت بازدهی آن فعالیت اقتصادی مورد تحلیل و بررسی قرار گیرد تا تعیین شود که این سرمایه‌گذاری از لحاظ اقتصادی مقرون به صرفه است یا خیر؟ و سرمایه‌گذاری در آموزش نیز به عنوان سرمایه‌گذاری در نیروی انسانی از این قاعده مستثنا نیست. (صادقی و همکاران، 1387). لذا، در این مطالعه سعی شده است که برآوردی از میزان هزینه‌ها و فواید آموزش عالی صورت پذیرد و بر این اساس ارزش‌های خالص این نوع سرمایه‌گذاری در نیروی انسانی، مشخص و به تبع آن نرخ بازده سرمایه‌گذاری در آموزش نیروی انسانی برآورد شود.

۴-۱- اهداف تحقیق

هدف اصلی این تحقیق بررسی نرخ بازده فردی و اجتماعی آموزش عالی در رشته‌های علوم انسانی است. در این راستا، اهداف فرعی زیر مطرح هستند:

- برآورد نرخ بازده فردی در دوره کارشناسی رشته‌های علوم انسانی
- برآورد نرخ بازده اجتماعی در دوره کارشناسی رشته‌های علوم انسانی
- برآورد نرخ بازده فردی در دوره کارشناسی ارشد رشته‌های علوم انسانی
- برآورد نرخ بازده اجتماعی در دوره کارشناسی ارشد رشته‌های علوم انسانی
- برآورد نرخ بازده فردی در دوره دکترای رشته‌های علوم انسانی
- برآورد نرخ بازده اجتماعی در دوره دکترای رشته‌های علوم انسانی

۱-۵- فرضیه‌های تحقیق

نرخ بازده فردی در دوره کارشناسی رشته‌های علوم انسانی مثبت است.

نرخ بازده اجتماعی در دوره کارشناسی رشته‌های علوم انسانی مثبت است.

نرخ بازده فردی در دوره کارشناسی ارشد رشته‌های علوم انسانی مثبت است.

نرخ بازده اجتماعی در دوره کارشناسی ارشد رشته‌های علوم انسانی مثبت است.

نرخ بازده فردی در دوره دکترای رشته‌های علوم انسانی مثبت است.

نرخ بازده اجتماعی در دوره دکترای رشته‌های علوم انسانی مثبت است.

۱-۶- روش انجام تحقیق

روش گردآوری داده‌های این تحقیق به صورت میدانی و اسنادی بوده به طوری که از آمارها و اطلاعات جمع‌آوری شده توسط پرسشنامه و همچنین اطلاعات مراکزی مانند مرکز آمار ایران استفاده شده است. محاسبه بازده خصوصی آموزش عالی به دو روش امکان‌پذیر است. اول، با استفاده از داده‌های هزینه و درآمد گذشته که از سوی مراکز آمار دولتی ارائه و یا توسط محققان جمع‌آوری می‌شود. نرخ‌های بازدهی که بر اساس این داده‌ها محاسبه می‌شوند، نرخ پس از اجرا¹ نامیده می‌شوند که به اندازه کافی ادراک تصمیم‌گیرندگان درباره هزینه‌ها و منافع اقتصادی مرتبط با سرمایه‌گذاری در آموزش عالی را نمایان نمی‌کنند. در حالی که نرخ بازده خصوصی فقط وقتی به عنوان یک شاخص معتبر برای تبیین رفتار سرمایه‌گذاری افراد در آموزش عالی تلقی می‌شود که بر ادراکات آن‌ها از هزینه‌ها و عایدی‌های آتی آموزش عالی مبتنی باشد. نرخ‌های بازدهی که بر اساس داده‌های ادراکی

¹ Ex-Post

محاسبه می‌شوند، نرخ پیش از اجرا¹ نامیده می‌شود. این مطالعه به تحلیل هزینه-فایده آموزش عالی در سه سطح کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکترا در رشته علوم انسانی می‌پردازد.

۱-۷- جامعه آماری، دوره زمانی و روش گردآوری داده‌ها

این مطالعه در سال 1392 و در محدوده شهر تبریز انجام شده و نمونه مورد بررسی این مطالعه از بین دانشجویان سال آخر رشته‌های علوم انسانی دانشگاه تبریز انتخاب شده است. به منظور استفاده از روش پس از اجرا² نیز، کارکنان دولتی سازمان‌های مختلف شهر تبریز به عنوان جامعه آماری انتخاب شده‌اند. برای تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار SPSS استفاده شده است.

۱-۸- سازمان‌دهی تحقیق

مطالعه حاضر در پنج فصل تنظیم شده است: پس از کلیات تحقیق که در فصل اول مطرح شده است، در فصل دوم ادبیات موضوع شامل مبانی نظری و مطالعات انجام شده در داخل و خارج کشور مورد بررسی قرار گرفته است. فصل سوم به بررسی روش تحقیق اختصاص یافته و در فصل چهارم یافته‌های تجربی تحقیق آورده می‌شود. سرانجام در فصل پنجم خلاصه تحقیق، نتیجه‌گیری و پیشنهادها ارائه شده است.

¹ Ex-Ante

² منظور از روش پس از اجرا این است که جامعه مورد بررسی افرادی هستند که تحصیلات خود را به پایان رسانده و وارد بازار کار شده‌اند.